

در دفاع از قضیه فلسطین

ادوارد سعید، به تنهایی، یک سپاه بود

۲۵ سپتامبر، خبر درگذشت ادوارد سعید، مبارز، دانشمند و روشنفکر فلسطینی بر ما جانبداران جنبش فلسطین نیز چون صاعقه ای فرود آمد. این خسارت غم انگیز و تکان دهنده درست در اوضاعی رخ داد که قضیه فلسطین بیش از هر زمان دیگر به نیروی فکر و قلم و جسارت او نیاز داشت. خوشا به حال او که شهامت و توان آن را به دست آورد که ایستاده بمیرد و تا آخرین روزهای زندگی اش در راه آرمان عادلانه فلسطین و مبارزه با ستم و بی عدالتی در سراسر جهان و به ویژه در میهن غصب شده اش، به شیوه خود، مبارزه کند.

او نبوغ و کارآیی علمی و هنری و جایگاه والای فرهنگی خود را به شیوه هایی موثر به کار گرفت تا دفاع از قضیه فلسطین را به سطح مسأله ای جهان شمول و مربوط به همه انسان ها ارتقاء دهد و به رغم موانع بی شمار که امپریالیست ها و صهیونیست ها و نیروهای ارتجاعی گوناگون علیه او به وجود آوردند توانست توفیق چشم گیری به دست آورد.

ادوارد سعید روشنفکری بود نمونه، که از ابراز آنچه درست تشخیص می داد، حتی اگر به انتقاد سخت از رهبری فلسطین مربوط می شد، دریغ نمی کرد. دفاع عمیق و والای او از حقوق انسانی و ملی مردم فلسطین چنان استوار و خدشه ناپذیر و متین بود که انتقادات سخت او از سیاست ها و رهبری یاسر عرفات، به دشمنان، هرچند به وقاحت صهیونیست ها باشند، اجازه نداد که از آن انتقادات، حربه ای علیه آرمان فلسطین بسازند. در دو سال اخیر او و روشنفکر بزرگ آمریکایی، نوآم چامسکی، به دلیل مبارزه خستگی ناپذیرشان با سیاست های امپریالیستی آمریکا و اسرائیل مورد حمله شدید محافل ارتجاعی قرار گرفتند و برخی سایت های اینترنتی فارسی هم با انگیزه هایی مشکوک، آن بدگویی ها را بازتاب دادند.

از او آزاد فکری و شهامت بیان عقاید و ایستادگی در مبارزه برای آزادی و حیثیت انسانی ستمدیدگان جهان، دلسرد نشدن، تحمل و پیگیری و امید به آینده بیاموزیم. بهترین روش برای ادای احترام به چنین انسانی، شناختن و شناساندن آثار او ست.

در اینجا شایسته است از موضع گیری وی علیه رژیم جمهوری اسلامی یاد کنیم. در پاسخ به نامه سرگشاده ای خطاب به او و ژاک دریدا که آن را دهها نفر از مخالفان رژیم امضا کرده و خواستار آن شده بودند که آنها دعوت ایران را - که در روزنامه ای در تهران اعلام شده بود - نپذیرند و به تهران نروند، وی پاسخ داد:

«گفته اند - البته به غلط - که من برای تدریس به تهران خواهم رفت. حقیقت این است که من هرگز نگفته ام که به آنجا می روم و این جعل محض است. من هیچ وقت

دعوت دانشگاه‌هایی را نمی‌پذیرم که زیر نظر دولت‌هایی اداره می‌شوند که نقض حقوق بشر توسط آنان برایم غیر قابل قبول است».

ادوارد سعید

۲۳ دسامبر ۲۰۰۱

(متن کامل نامه را به فارسی و انگلیسی روی سایت اینترنتی اندیشه و پیکار، صفحه آزاد، می‌یابید).

اشاره‌ای به بیوگرافی وی:

ادوارد سعید در ۱۹۳۵ در بیت المقدس زاده شد. اواخر سال ۱۹۴۷ با پدر و مادرش به مصر کوچ کرد و به تحصیلاتش در کالج انگلیسی ویکتوریا ادامه داد. اواخر ۱۹۵۱ به آمریکا رفت تا دوره دکترا را در دانشگاه هاروارد بگذراند. در ۱۹۶۳ به تدریس ادبیات تطبیقی در دانشگاه کولومبیا (آمریکا) مشغول شد که تا آخر عمر ادامه داد. او ناقد، تئوریسین ادبی، موسیقی‌دان، انسانی‌لایک و هومانیسست بود.

سرکوب نیروهای فلسطینی در «سپتامبر سیاه» ۱۹۷۰ در اردن باعث شد که به جنبش مبارزاتی فلسطین بپیوندد. از

۱۹۷۸ به عضویت مجلس ملی فلسطین (پارلمان در تبعید) درآمد و در ۱۹۹۲ به گفته خودش به دلیل ابتلا به سرطان از مجلس استعفا کرد ولی همچنان خستگی‌ناپذیر به مبارزه خود ادامه داد.

او علاوه بر تدریس در دانشگاه، ارتباط دائمی خود را با مخاطبان اش چه در جهان غرب (آمریکا و اروپا) و چه در جهان عرب حفظ می‌کرد و از کلیه وسایل ممکن مانند نگارش مقاله، کتاب، سخنرانی، فیلم برای توضیح و روشنگری در باره آنچه در جهان و به ویژه در فلسطین گذشته و می‌گذرد استفاده می‌کرد. یکی از آخرین مقالات او در لوموند دیپلوماتیک همین ماه جاری چاپ شده است.

ادوارد سعید ۱۱ سال با سرطان خون جنگید، مرگ را تحقیر کرد و آن را به سخره گرفت تا بار درد را بر خود، همسر و دوستانش سبک و قابل تحمل سازد و بیماری، هرگز نتوانست او را از مبارزه والایی که به پیش می‌برد مانع شود.

از آثار او:

شرق شناسی (Orientalisme, 1978) که به ۲۶ زبان، از جمله فارسی، ترجمه شده،

در باره روشنفکران و قدرت (Des intellectuels et du pouvoir)،

از جنگ تا صلح / بین جنگ و صلح (Entre guerre et paix)

نشانه‌های روشنفکران، ترجمه محمد افتخاری. (نشر آگه - تهران)

برخی مقالات او که به فرانسه ترجمه شده عبارت‌اند از:

- هویت، انکار و خشونت (Identité, négation et violence, Revue d'Etudes palestiniennes, n° 31)
 - ایران گیت، بحرانی چند جانبه (L'Irangible, une crise aux multiples facettes, n° 25) همانجا.
 - مسأله فلسطین و وزنه تفسیر و تعبیر، همانجا، شماره ۲۲، ۱۹۷۸.
 - آخرین نوشته های ژان ژنه، همانجا شماره ۳۹، ۱۹۹۱.
 - بازگشت به کشور، همانجا، شماره ۴۶ و دنباله آن در شماره ۴۷، همانجا.
 - مقالات فراوانی نیز از او در لوموند و لوموند دیپلوماتیک و روزنامه عربی زبان الحیات (تقریباً هفته ای یک مقاله) و همچنین در نشریات مترقی فارسی ترجمه و منتشر شده است. برخی مقالات او را در سایت ما نیز می یابید.
- ***

بیش از ۵۰ سال است که ملت ستمدیده فلسطین شعله مبارزه ضد استعماری، ضد امپریالیستی و ضد صهیونیستی را فروزان نگه داشته، مقاومتی حیرت انگیز و تاریخ ساز را به پیش می برد. ادوارد سعید فرزند این خلق و از رهبران آگاه و دلاور آن بود.

وظیفه ما ست که از جنبش های مردمی از نوع جنبش فلسطین که با ستم و اشغال نظامی مبارزه می کنند با تمام قوا جانبداری کنیم. همبستگی با چنین مردمی و مبارزه با دشمنان او مایه مباهات است.

۲۶ سپتامبر ۲۰۰۳،

سایت اینترنتی اندیشه و پیکار